

Kulturbürokratie

Joan F. Mira

Faig una vida relativament ermitana, i això m'estalvia, també relativament, haver de perdre el temps en converses o interrogatoris sense substància, com ara haver de parlar cada dia sobre l'èxit de la Fira de Frankfurt. Malgrat tot, també he hagut de sotmetre'm, a Barcelona i a València, a respondre a la qüestió inevitable: com ha anat tot allò, de què ha servit, ha estat una setmana de glòria, hi ha raons per estar-ne tan pagats com els polítics amb medalla de màgic Andreu, i altres preguntes igualment vitals. Doncs bé, després de tanta polèmica pública, de tanta crítica i de tanta satisfacció, de tants articles, declaracions, debats, discursos i altres penes i alegries patriòtiques, vejam si posem una mica de seny. En primer lloc, hi ha el fet universal que, per als pobres, qualsevol regalet és benvingut, i més si apareix envoltat amb paper lluent i lligat amb llaços de cinta daurada. Els catalans, o subjectes o part de la cultura catalana (qualsevol cosa que això pugui designar), tenen o tenim l'actitud dels pobres, precisament perquè som pobres, perquè estem acostumats a no ser quasi res de les pròpies fronteres (qualssevol que siguin aquestes fronteres), i per tant tota ocasió de lluïment ens pot fer fugaçment feliços. Llavors, confonem fàcilment una fira de llibres i d'editorials amb una mena de circ universal, d'aparador que el món sencer contempla, i per tant d'espai privilegiat per exhibir qui som i com som d'importants. I bé, això no és així, de cap de les maneres: la part de projecció mundial del país convidat a la fira és una part gairebé insignificant. Vull dir que el país en qüestió no adquireix, pel fet de ser-hi convidat d'honor, la popularitat i el reconeixement mundials que ací hem volgut imaginar o creure. A qui no ho veu, i manté la fantasia, jo li dic: Sap vostè, per exemple, quin era el país convidat fa dos anys a la fira gloriosa? La resposta, invariable, és que no. Els meus interlocutors, gent informada, lectors de literatura, gent de la ploma i del llibre, no saben que fa dos anys el país convidat era Corea. I llavors: algú, per l'ample món, sap més coses de Corea, de la cultura coreana, dels llibres coreans, de la llengua i literatura coreana, pel fet que van ser els convidats a Frankfurt 2005? No, senyor. Qui sap més coses de les llengües i literatures de l'Índia, que va ser convidada d'honor l'any passat? Vostè, per exemple, lector escèptic? I en sabrà més de Turquia, l'any que ve? Admirarà la qualitat de la cultura turca, de la literatura turca, etcètera, per aquest simple fet o circumstància? Jo diria que no. Un premi Nobel, per exemple, fa molt per la projecció d'una llengua o d'una literatura, que deu fires de llibres, de Frankfurt o de Guadalajara.

Per tant, vinguem al cas. Frankfurt és una fira, en el sentit comercial de la paraula, i en tant que fira ha anat molt bé: més llibres catalans traduïts o que es traduïran, més presència dels nostres autors, més contractes i més contactes, i tot allò que se sol fer a les fires. Frankfurt és també una mica de festival on es poden lluir els convidats de l'any: molt bé,

això ha funcionat discretament, i hauria funcionat molt millor si els espectacles hagueren estat dirigits al públic alemany, no al català (els escassos alemanys assistents, no hi podien entendre absolutament res: per fortuna, perquè se n'haurien fet una idea del tot estrambòtica). Tercera part, que també ha funcionat, és la presència en els medis i mitjans literaris: un bon grapat de gent del ram de la ploma i de la lectura, a moltes ciutats alemanyes, saben ara que això de la literatura catalana és una cosa seriosa. I finalment, la premsa. Al regne d'Espanya, un desastre. A la república federal d'Alemanya, mig desastre com a mínim: una de les descripcions menys bèsties que hi he llegit (*Süddeutsche Zeitung*) és que això de la cultura catalana és un invent manipulat per una odiosa *Nationalistische Kulturbürokratie*, que no cal saber molt d'alemany per entendre-ho. La mala bava, la incomprensió i l'hostilitat, en bona mesura induïdes des de Madrid per col·legues o corresponsals, han estat ben extenses. La glòria, diguem que discreta. La fantasia dels convidats, perfectament visible. I en tot cas, per concloure: valia la pena, i cal dir que ha anat molt bé. La fantasia dels pobres és una altra qüestió.

“Confonem fàcilment una fira de llibres i d'editorials amb una mena de circ universal, d'aparador que el món sencer contempla, i per tant d'espai privilegiat per exhibir qui som i com som d'importants. I bé, això no és així, de cap de les maneres: la part de projecció mundial del país convidat a la fira és una part gairebé insignificant”